

שו"ת מאת הגאון רבי חיים צבי שפירא שליט"א

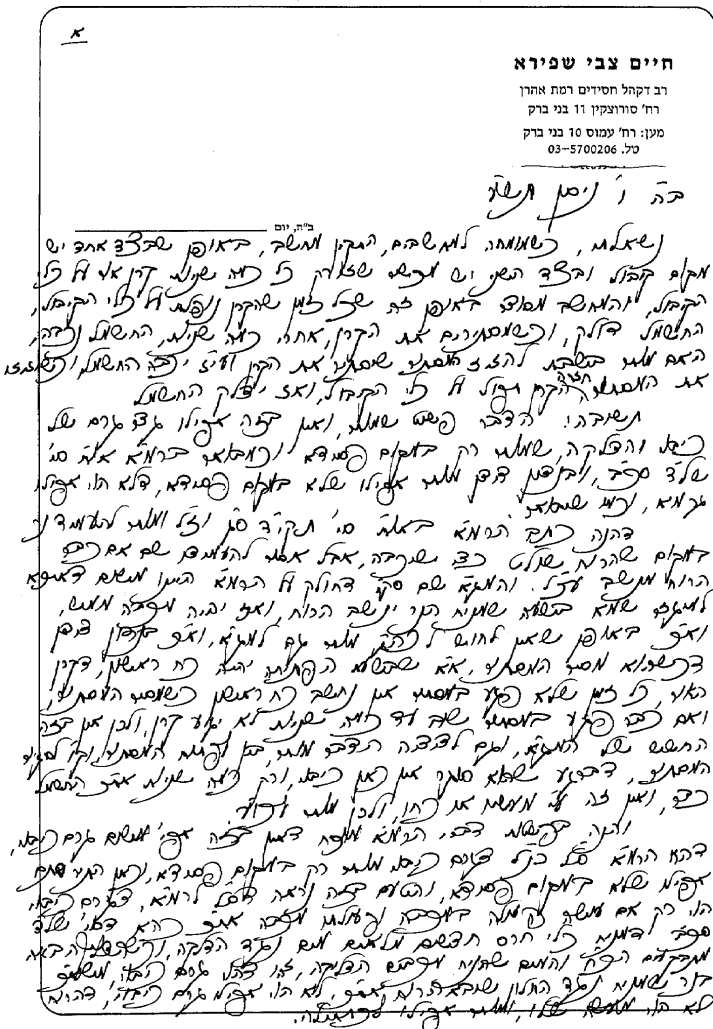
חבר בד"ץ מחזיקי הדת בעלז, וראש ישיבת בעלז בני ברק
רב קהל חסידים רמת אהרן בני ברק
מח"ס מערכות חיים

ב"ה ו' ניסן תש"ע

נשאלתי, כשמומחה למחשבים, התקין מחשב, באופן שבצד אחד יש מקום קיבול ובצד השני יש מכשיר שזורק כל כמה שניות קרן אור על כלי הקיבול, והמחשב מסודר באופן זה שכל זמן שהקרן נופלת על כלי הקיבול, החשמל דולק, וכשמסתירים את הקרן, אחרי כמה שניות, החשמל נכבה, האם מותר בשבת להזיז המסתיר שיסתיר את הקרן ועי"ז יכבה החשמל, וכשיזיז את המסתיר חזרה, הקרן תפול על כלי הקיבול, ואז ידלק החשמל.

תשובה: הדבר פשוט שמותר, ואין בזה אפילו גדר גרם של כיבוי והדלקה, שמותר רק במקום פסידא וכמבואר ברמ"א או"ח סי' שלי"ד סכ"ב, ובנדון דידן מותר אפילו שלא במקום פסידא, דלא הוי אפילו גרמא, וכמו שיבואר.

דהנה כתב הרמ"א באו"ח סי' תקי"ד ס"ג וז"ל ומותר להעמיד נר במקום שהרוח שולט כדי שיכבה, אבל אסור להעמידו שם אם כבר הרוח מנשב עכ"ל. והמג"א שם סק"י דחולק על הרמ"א היינו משום דאיכא למיגזר שמה בשעה שמניח הנר ינשב הרוח, ואז יהיה מכבה ממש, וא"כ באופן שאין לחוש לכה"ג מותר גם למג"א, וא"כ בנדון דידן דכשהוא מסיר המסתיר, א"א שבשעת הפתיחה יהיה כח ראשון, דקרן האור, כל זמן שלא פגע במסתיר אין נחשב כח ראשון כשמסיר המסתיר, ואם כבר פגע במסתיר שוב עד כמה שניות לא יגיע קרן, ולכן אין בזה החשש של המג"א, וגם לדידיה הדבר מותר, בין לפתוח המסתיר, וק"ו לסגור המסתיר, דברגע שהוא סוגר אין כאן כיבוי, ורק כמה שניות אח"כ החשמל כבה, ואין זה ע"י מעשיו או כח, ולכן מותר לכונ"ע.

והנה בפשטות דברי הרמ"א מוכיח דאין בזה אפ"י משום גרם כיבוי, דהא הרמ"א ס"ל כנ"ל דגרם כיבוי מותר רק במקום פסידא, וכאן התיר סתם אפילו שלא במקום פסידא, והטעם בזה נראה דס"ל לרמ"א, דגרם כיבוי הוי רק אם עושה פעולה במכבה ופעולתו מכבה אח"כ כהא דסי' שלי"ד סכ"ב דמניח כלי חרס חדשים מלאים מים נגד הדלקה, וכשהדליקה באה מתבקעים הכלי חרס והמים שהניח מכבים הדליקה, זהו דהוי גרם כיבוי, משא"כ בנר שמניח נגד החלון שיבא הרוח אח"כ, לא הוי אפילו גרם כיבוי, דהרוח לא הוי מעשה שלו, ומותר אפילו לכתחילה.

ואפילו למשי"כ בהגהות רעק"א בסיי שלי"ד סכ"ב דגם בתיבה שאחו בה האור מותר לכסות בעור גדי, דזה ג"כ מותר רק במקום פסידא, היינו משום דעור הגדי שהוא פרס על התיבה היא כיבתה את האור, ולכן ד"ז נחשב כגרם כיבוי, ומותר רק במקום פסידא, משא"כ בנר דאין מעשה שלו מכבה, אלא הנר שהניח מתכבה אח"כ מרוח שמנשב, דבר זה לא הוא גרם כיבוי ומותר לכתחילה לדעת הרמ"א.

אמנם דעת הגר"א שם בסיי תקי"ד מבואר דמשי"כ הרמ"א דמותר להניח הנר נגד החלון, זהו מטעם דגרם כיבוי מותר, וכן משמע דעת המג"א הנ"ל דכתב להעיר על הרמ"א, דגם אם הרוח מנשב אח"כ, מ"מ הא הוא גרם כיבוי, וגרם כיבוי מותר רק במקום פסידא.

ועי' במשני"ב שם בשער הציון סקל"א שכתב להתיר הנחת הנר נגד החלון מטעם גרם כיבוי, והא דכתב הרמ"א בסיי שלי"ד סכ"ב דגרם כיבוי מותר רק במקום פסידא, דאין הלכה כרמ"א זה וגרם כיבוי מותר גם שלא במקום פסידא, ואין מקור לרמ"א זה עייש"ה בדבריו דלכל הפחות ביו"ט מקילין יותר בגרם כיבוי.

אך גם לדעת הגר"א והמג"א דמניח נר נגד החלון הוא גרם כיבוי וא"כ לדידן דמחמירין כמשי"כ הרמ"א בסיי שלי"ד סכ"ב דרק במקום פסידא מתירין, מ"מ גם לדידהו בנידון דידן לא הוא גרם כיבוי ומותר לכתחילה, והיינו משום דסי"ל דגם אם אינו עושה כלל מעשה במכבה, מ"מ עשה מעשה במתכבה, שהביא את הנר מול החלון, וגם במעשה זה בנר שהוא יכבה אחר זמן, אבל היכא דלא עשה כל מעשה לא במכבה ולא במתכבה אלא בדבר שביניהם, ודאי דגם לדידהו אין בזה משום גרם כיבוי ומותר לכתחילה, ומהאי טעמא בסיי רע"ז ס"א ובי' שכתב המחבר דאסור לפתוח דלת נגד הנר ונגד המדורה כתבו כל הפוסקים הטעם בשעת פתיחת הדלת יבא הרוח, ומשמע דאם ודאי יבא רק אח"כ, אין בזה כל איסור, אפי' לא משום גרם כיבוי, דאל"כ היו צריכים לכתוב דיש בזה משום גרם כיבוי דאסור לרמ"א במקום דליכא פסידא, אלא ודאי דבכה"ג שפותח הדלת ואינו נוגע כלל בנר ובמכבה, ואין בו משום גרם כיבוי ומותר לכתחילה לכו"ע.

ומעתה בנדון דידן דאין בו כל חשש שמא בשעה שפותח או סוגר המסתיר יהיה מצב של כח ראשון כמשנ"ת לעיל א"כ אין בו כלל איסור, ואפילו גרם כיבוי לא הוא, ומותר לכו"ע, וכמו שנתבאר.

חיים צבי שפירא

רב דקהל חסידיים רמת אהרן
רח' סודובסקין 11 בני ברק
מקו: רח' עמוס 10 בני ברק
טל. 03-5700206

ד"ה

והנהיג בן ציון ציפן דגאן בן כ"ח חשש שאם יעשה
שום דבר או שיהיה נחשב ליהג אצל של כח ראשון משנה ליד
אף אף בן כ"ח חשש, ואפילו גרם כיבוי לא יבא, והנה
כבוד, וי"מ שנתבאר.

חיים צבי שפירא

רב דקהל חסידיים רמת אהרן
רח' סודובסקין 11 בני ברק
מקו: רח' עמוס 10 בני ברק
טל. 03-5700206

ד"ה

ועליו לעצ' דהקלה יודא בסיי שלי"ד סכ"ב דגם בתיבה
שאחו בה האור מותר לכסות בעור גדי, דזה ג"כ מותר רק
במקום פסידא, היינו משום דעור הגדי שהוא פרס על התיבה היא
כיבתה את האור, ולכן ד"ז נחשב כגרם כיבוי, ומותר רק במקום
פסידא, משא"כ בנר דאין מעשה שלו מכבה, אלא הנר שהניח מתכבה
אח"כ מרוח שמנשב, דבר זה לא הוא גרם כיבוי ומותר לכתחילה
לדעת הרמ"א.

אמנם דעת הגר"א שם בסיי תקי"ד מבואר דמשי"כ הרמ"א דמותר
להניח הנר נגד החלון, זהו מטעם דגרם כיבוי מותר, וכן משמע
דעת המג"א הנ"ל דכתב להעיר על הרמ"א, דגם אם הרוח מנשב אח"כ,
מ"מ הא הוא גרם כיבוי, וגרם כיבוי מותר גם שלא במקום פסידא,
ואין מקור לרמ"א זה עייש"ה בדבריו דלכל הפחות ביו"ט מקילין
יותר בגרם כיבוי.

אך גם לדעת הגר"א והמג"א דמניח נר נגד החלון הוא גרם כיבוי
וא"כ לדידן דמחמירין כמשי"כ הרמ"א בסיי שלי"ד סכ"ב דרק
במקום פסידא מתירין, מ"מ גם לדידהו בנידון דידן לא הוא גרם
כיבוי ומותר לכתחילה, והיינו משום דסי"ל דגם אם אינו עושה
כלל מעשה במכבה, מ"מ עשה מעשה במתכבה, שהביא את הנר מול
החלון, וגם במעשה זה בנר שהוא יכבה אחר זמן, אבל היכא דלא
עשה כל מעשה לא במכבה ולא במתכבה אלא בדבר שביניהם,
ודאי דגם לדידהו אין בזה משום גרם כיבוי ומותר לכתחילה,
ומהאי טעמא בסיי רע"ז ס"א ובי' שכתב המחבר דאסור לפתוח
דלת נגד הנר ונגד המדורה כתבו כל הפוסקים הטעם בשעת
פתיחת הדלת יבא הרוח, ומשמע דאם ודאי יבא רק אח"כ, אין
בזה כל איסור, אפי' לא משום גרם כיבוי, דאל"כ היו צריכים
לכתוב דיש בזה משום גרם כיבוי דאסור לרמ"א במקום דליכא
פסידא, אלא ודאי דבכה"ג שפותח הדלת ואינו נוגע כלל בנר
ובמכבה, ואין בו משום גרם כיבוי ומותר לכתחילה לכו"ע.

ומעתה בנדון דידן דאין בו כל חשש שמא בשעה שפותח או סוגר
המסתיר יהיה מצב של כח ראשון כמשנ"ת לעיל א"כ אין בו כלל
איסור, ואפילו גרם כיבוי לא הוא, ומותר לכו"ע, וכמו שנתבאר.